بۆچی ڕانکی زانکۆکانی کوردستان لە پاشەکشەدان؟.. د.حیکمەت نامیق

زانکۆ تا ئەو جێگەیە پێبایەخە کاری توێژینەوەو سەربەخۆیی بێت، کە دەڵێم سەربەخۆیی واتە دووربێت لە دەستتێوەردانی حیزبی و سیاسەتکردن و عەقڵیەتی بازرگانی و کاری بزنس و نمایشکردن. زانکۆ لەهەموو شوێنێکدا کاری بەرەوپێشبردنی زانست وئەکادیمایە لە پاڵ ئەمەش ئەرکی مامۆستاو قوتابیانە هەوڵبدەن ڕۆڵی ڕۆشنبیر و گۆڕینی کۆمەڵگا بدەن لە قۆناغێکی مێژوویی پاسیف بەرەو قۆناغێکی گەشەکردووی هۆشیار. لێرەوە ئەزموونی زانکۆ ئەرکی بەتەنیا ئەکادیمیاو دیسپلین و وەرگرتنی بڕوانامەی ڕووت نییە بەئەندازەی ئەوەی داهێنان و کرانەوە و ئازادی و گۆڕانکارییە لەهەموو ڕووەکانی ژیانی مرۆڤدا. پرسیار ئەوەیە چەندین زانکۆ لەکوردستاندا هەن، کەچی کۆمەڵگاو مەنتاڵیتی کۆمەڵگا هەروەک خۆیەتی نە زانایەک نە داهێنانێکی تازەی زانستی ڕووی نەداوە لەهەردوو کایەی زانستە پەتی و مرۆڤایەتییەکاندا، هەروەها کۆمەڵگا بازی نەداوە بەهۆی ئەنجامگیرییەکانی زانکۆ لە قۆناغێکی ڕاگوزەرییەوە بۆ قۆناغێکی پێشکەوتوو.

ئەوەی لەزانکۆکانی کوردستاندا دەگوزەرێن تەنیا نمایشێکی بەتاڵە، چونکە کار لەسەر ئەو بنچینانەی کە دەبنە هۆی گەشەکردن و پێگەیاندنی قوتابیان و مامۆستایان ناکەن. هەروەها لێرە ئیدارەدانی زانکۆکان لەسەر لێهاتوویی و کارامەیی و توانستی کەسەکان نییە بەپێچەوانەوە لەسەر بنەمای حیزبی و سیاسەت و کوتلەو کوتلەکارییە. هەروەها زانکۆ حکومی و ئەهلییەکان هاندەری مادی مامۆستا نین تاوەکوو توێژینەوە بکەن، بەڵکو چەندین ساڵە زانکۆکان تووشی قەیرانی مادیی قووڵ بوون خاوەن سەربەخۆیی دارایی نین تاوەکوو مامۆستا توێژینەوە لە گۆڤارە پێشکەوتووەکان بڵاو بکاتەوە. کاتێ زانکۆ سەربەخۆیی ئابووری نەبوو چاوەڕێی چی لێ داهێنانی ئەکادیمستەکان دەکەن، هەرچەندە قەیرانی دارایی گشتگیرە تەواوی سێکتەرەکانی کۆمەڵگەی گرتۆتەوە، بەڵام زانکۆ دامەزراوەیەکی یەکجار گرنگە بۆ داهێنان و دۆزینەوەو کەشفکردن و پێشبینیکردنی دیاردەکان. ئەرکی ئەکادیمستەکان کارکردنە لەسەر پێگەیاندنی قوتابی و بڵاوکردنەوەی توێژینەوەو چەندین ئەرکی تر، بەڵام کاتێ

مافی ئەکادیمستەکان فەراهەم نەبوو ئەوا ئەرکیان بەرەو سستی وناچالاکی هەنگاو دەنێت. هەروەها زۆرێک لە بەرپرسەکانی زانکۆ و کۆلێژەکان لەسەر بنەمای ئەکادیمی و توانستی زانستی دانەنراون، بەڵکو وەک ئاماژەمان پێکرد لەسەر بنەمای ئینتیمای حیزبی و ئینتیمای سیاسی و کوتلەو گرووپە بەرژەوەندخوازەکان دیاریکراون ئەوەش هۆکارە بۆ پاشەکشەی ئاستی زانستی زانکۆکان. خاڵێکی دیکە پەیوەندی بەهەژموونی بازرگانی و بزنسەوە هەیە، بەتایبەتی لەناو زانکۆ ئەهلییەکاندا ئەمەش گەورەترین لێدانە لە ئەکادیمیا، چونکە ئەم جۆرە سەرمایەدارییە بڕوانامە دەکاتە وەرەقەیەکی بە کەڵک و ئاستی زانستی دادەبەزێنێت بە دامەزراوەیەکی سەرمایەداری تەماعکارو مەکینەی وەبەرهێنان وبەرخۆری و دابەشکردنی بڕوانامە. لێرەوە ئەرکی زانکۆ دەگۆڕێت لە دەزگایەکی مەعریفی بەرهەمهێنانەوە بۆ دامەزراوەیەکی بەرخۆری مادی ڕووت. بۆ ئەوەی زانکۆ گەشە بکات کۆمەڵگا بەرەو پێشەوە ببات دەبێ داماڵرێی لە دەستێوەردانی حیزبی و کاری بزنس و بازرگانی، هەروەها بەرزکردنەوەی کواڵێتی و ڕانکی زانکۆکان پێویستە گرنگی زیاتر بە کەسانی ئەکادیمست بدرێت لەسەربنەمای خودی زانست و لێهاتوویی و کارامەیی کەسەکە نەوەک شتی تر. لەگەڵ سەربەخۆیی دارایی و فەراهەم کردنی هەموو پێداویستییە مادیی و فیزیکییەکان، هەروەها ڕەخساندنی ژینگەیەکی لەبار لەڕووی باڵەخانەو کەمپسەکان. دەبێ ئەزموونی زانکۆ بە قوتابی بکرێتە ئەزموونی فێربوون و داهێنان و دروستکردنی پرسیاری قووڵی زانستی.

د.حیکمەت نامیق